

Landbouwdocumentatie

WAARIN OPGENOMEN KEESINGS ALGEMEEN AGRARISCH ARCHIEF

63 : 061.66(540)

Evaluatie van de voorlichting in India

Enige literatuur

door

A. W. VAN DEN BAN

Afdeling Sociologie en Sociografie van de Landbouwhogeschool

Pas in 1952 is men in India op grotere schaal begonnen een voorlichtingsdienst (Community Development Program) op te bouwen. Acht jaar later werkte bij deze dienst reeds 63.000 man, administratief personeel niet meegerekend. (12) Het was niet mogelijk in deze korte periode een zo groot aantal goed geschoolde voorlichters en ervaren leidinggevende medewerkers te vinden. Men heeft echter niet de tijd om te wachten tot hiervoor voldoende bekwaam personeel is opgeleid en is dus wel gedwongen met wat minder bekwaam personeel te werken en te leren van de fouten, die op deze wijze gemaakt worden. Hiervoor is het uiteraard noodzakelijk deze fouten zo snel mogelijk op het spoor te komen. Daarom is een evaluatie-organisatie opgericht, die volledig onafhankelijk staat van de voorlichtingsdienst. In een jaarlijks rapport tracht deze organisatie aan te geven in welke mate de voorlichting haar doeleinden op de meest efficiënte wijze bereikt en wat de oorzaken zijn van de successen en de mislukkingen hierbij. Zij baseert zich hierbij op de dienstrapporten van de voorlichters, waarnemingen in het veld en vooral op enquêtes. In de jaarlijkse rapporten wordt bovendien aan enkele onderwerpen speciale aandacht besteed. Over dergelijke onderzoeken zijn ook een aantal afzonderlijke publikaties verschenen. In

1958 had deze evaluatieorganisatie al 45 medewerkers (10) en sindsdien is zij nog belangrijk uitgebreid (3).

EVALUATIE

Evaluatie is uiteraard pas mogelijk, als men een duidelijk beeld heeft van wat men bereiken wil. Voor de voorlichting in India is dit het verhogen van het levenspeil van de bevolking met de instemming, de medewerking en zo mogelijk het initiatief van de bevolking zelf. Hierbij is men zich bewust, dat de ontwikkeling van de mens uiteindelijk belangrijker is dan de ontwikkeling van diens hulpbronnen. Dit betekent, dat de evaluator niet alleen moet zoeken naar indicaties voor de economische vooruitgang, maar ook naar indicaties voor de veranderingen in de mate, waarin de bevolking open staat voor nieuwe ideeën en bereid is te breken met gevestigde tradities, die niet meer in deze tijd passen. Vaak is het niet praktisch om te meten in hoeverre de uiteindelijke doeleinden van het programma zijn bereikt, maar kan men beter de stappen analyseren, die genomen zijn teneinde deze doeleinden te bereiken, bv. de verhoging van het kunstmestgebruik. Dan moet de evaluator zich natuurlijk bewust zijn van het gevaar, dat hiermee niet het uiteindelijke doel bereikt is. Als de evaluator ontdekt, dat er ergens iets

mis gaat, zal het vaak niet zijn taak zijn om hiervan de uiteindelijke oorzaken op te sporen, maar om de aandacht van de gespecialiseerde onderzoekers hierop te vestigen.

VERGELIJKEN VAN VERANDERINGEN

De beste manier om de invloed van een voorlichtingsprogramma te leren kennen is de veranderingen in de loop van enkele jaren in een gebied, waar deze voorlichting is gegeven, te vergelijken met de veranderingen in dezelfde periode in een overeenkomstig gebied, waar deze voorlichting niet is gegeven. Dit onderzoek kan in India evengoed uitgevoerd worden als in de Nederlandse streekverbeteringen, want ook in India kan nog slechts in een deel van het land intensieve voorlichting worden gegeven. Daarom heeft men in 19 voorlichtingsdistricten (blocks) een 1000 mensen geïnterviewd met uitvoerige vragenlijsten en als controlegroep een 400 buiten elk van deze districten. Daarnaast zijn over de onderzochte dorpen nog een groot aantal statistische gegevens verzameld. De begintoestand in elk district is vastgelegd in een rapport (4); de eerste rapporten over de veranderingen, die in deze gebieden in de afgelopen 5 jaren bereikt zijn, zullen wel niet lang meer op zich laten wachten.

RAPPORTEN

De jaarlijkse rapporten van de evaluatie-organisatie worden besproken in het parlement, zowel in New Delhi als in de verschillende staten, in de pers en op vergaderingen van voorlichters. Het is begrijpelijk, dat de soms vrij scherpe kritiek, die hierin op de voorlichting wordt gegeven wel eens wat spanningen veroorzaakt, maar men krijgt uit de literatuur toch wel de indruk, dat deze rapporten een niet onbelangrijke invloed hebben op de praktijk van de voorlichting.

OMSCHAKELING NODIG

Naast deze evaluatie door een onafhankelijke dienst wordt dit in één staat ook gedaan door een instituut voor toegepast onderzoek, dat nauw met de voorlichting verbonden is (11). Dit instituut werkt vrij veel met groepsinterviews (13).

Deze organisatievorm maakt het gemakkelijk om de resultaten van het onderzoek door te geven aan de praktijk, maar het is duidelijk, dat het voor een onafhankelijk onderzoek vaak gemakkelijker is om opbouwende kritiek uit te

oefenen. Men kan zich bv. indenken, dat he voor een onderzoeker, die nauw met de voorlichting verbonden is, moeilijk is om er duidelijk op te wijzen, dat het voor veel leidinggevende voorlichters moeilijk is om de juiste houding t.o.v. hun ondergeschikten te vinden (6). Vaak komen zij uit de Engelse koloniale administratie, waar zij gewend waren orders van boven te ontvangen en naar beneden door te geven. Nu wordt echter van de voorlichters gevraagd, dat zij de bevolking stimuleren eigen initiatief te ontwikkelen. Hiervoor is het wenselijk dat de voorlichters deze initiatieven doorgegeven naar boven, waar men hierbij vaak hulp zal moeten verlenen. Men krijgt de indruk, dat het niet gemakkelijk is om een dergelijke radicale omschakeling in de geest van het ambtelijk apparaat te bereiken.

ONDERZOEK

Goed op de praktijk gericht onderzoek, zoals bij evaluatie gedaan wordt, is uiteraard niet mogelijk, als het niet steunt op meer fundamenteel onderzoek. Daarom wordt aan verschillende universiteiten in India onderzoek gedaan over voorlichting (5 en 6). Soms wordt hierbij het effect van een bepaalde voorlichtingsmethode bepaald door middel van systematische proeven (5).

Zo heeft men in een twintigtal dorpen discussiegroepen georganiseerd, waarin de landbouwpraatjes voor de radio besproken werden, zonder dat er een voorlichter bij was. Dit maakte het mogelijk te vergelijken wat de deelnemers aan deze discussies hiervan leerden met hetgeen men hiervan leerde in dorpen, waar wel een radio was, maar geen discussiegroep. Door de discussiegroepen bleek men van deze radioprogramma's veel meer te leren en er bovendien meer van in de praktijk te brengen. Zo steeg bv. in de dorpen met discussiegroepen het aantal geïnterviewden, dat de ratten door vergiftiging had opgeruimd van 132 tot 236 en in de controlegroep slechts van 94 tot 104.

(Dergelijk onderzoek is ook gedaan in Frankrijk, Canada, en Japan met in grote lijnen dezelfde conclusies, die ook bevestigd worden door ervaringen in Italië, Engeland en Puerto Rico. Als het goed aangepakt wordt, is het dan ook vrijwel zeker dat de Nederlandse landbouwvoorlichtingsdienst zeer goede resultaten kan bereiken met discussiegroepen over de komende landbouwprogramma's voor de televisie. Ref.)

LITERATUUR

Geen enkel land is in staat al het fundamentele onderzoek, dat op het gebied van de voorlichting moet gebeuren, zelf te doen. Daarom heeft men in India een bekwaam agrarisch socioloog gevraagd een deel van het onderzoek, dat in andere landen is gedaan, beknopt samen te vatten (7). Dat de hoop, dat een dergelijke publikatie ook gelezen wordt, niet helemaal ongegrond is blijkt wel uit het feit, dat de rayon-assistenten (letterlijk „dorpshelpers”) bij één onderzoek gem. 7 uur per week bleken te besteden aan het lezen van vakliteratuur (11).

DE VOORLICHTER

Voor een geslaagde evaluatie is de houding van de voorlichters van groot belang. In de eerste plaats is het nodig, dat hij vertrouwen heeft in het wetenschappelijk onderzoek, niet alleen voor het vinden van betere landbouwmethoden, maar ook voor het vinden van betere voorlichtingsmethoden. Daarnaast moet hij willen luisteren naar de reacties van de gewone boer op zijn voorlichting. Het is dan ook begrijpelijk, dat ook in het (uitstekende, ref.) leerboek voor rayon-assistenten ruimschoots aandacht wordt gegeven aan de noodzaak om ook zelf hun eigen werk te evalueren (8). Dit alles vindt men in India nog niet voldoende om de voorlichting zo snel mogelijk te verbeteren.

KRITISCHE ANALYSE

Daarnaast heeft men ook een aantal bekende buitenlandse deskundigen gevraagd een kritische analyse te maken van de voorlichting door rond te reizen en te praten met allerlei mensen van ministers tot gewone boeren (9 en 10). Men krijgt de indruk, dat hun adviezen in de praktijk toegepast worden. Zo heeft Wilson (9) er op gewezen, dat veel landbouwvoorlichters het te sterk als hun taak zagen om wat voor de boeren te doen en te weinig om de boeren te ontwikkelen. In latere publikaties krijgt men de indruk, dat deze gedachte van een vreemdeling vrij algemeen als juist is aanvaard. De buitenlandse onderzoekers zijn wel tot de overtuiging gekomen, dat men er wel in geslaagd is de vele dorpelingen in India bewust te maken van de mogelijkheden om hun lot te verbeteren.

VERDERE STUDIE

Naast dergelijke analyses door buitenlanders heeft de regering van India, toen de voorlichting 5 jaar op gang was, ook een team van

vooraanstaande landgenoten gevraagd nauwkeurig te bestuderen wat er tot dusverre bereikt was en wat er nog verbeterd zou kunnen worden (11). Dit team heeft voor zijn rapport een groot aantal onderzoeken laten doen; o.a. om te beslissen of men in elk dorp één allround voorlichter moest hebben of dat het wenselijk was te werken met meer gespecialiseerde krachten, zoals we die in Nederland vooral voor de veeteelt- en cultuurtechnische voorlichting kennen. De conclusie was dat de meeste boeren slechts één voorlichter goed kennen en vertrouwen en de taakverdeling tussen hem en de andere voorlichters niet begrijpen.

HET WESTEN

(Als we de ontwikkeling van de evaluatie van de voorlichting in India vergelijken met die in verschillende Westerse landen, kunnen we ons wel eens afvragen of dit geen bevestiging is voor de „wet van de remmende voorsprong” van de Nederlandse historicus Prof. Romein. Deze wet leert, dat een nieuwe ontwikkeling in het algemeen snel ingang vindt bij een op dit gebied laag ontwikkelde groep, die hierdoor haar achterstand kan omzetten in een voorsprong. Als er bv. bij het Nederlandse landbouwonderwijs naar verhouding van de kosten evenveel zou worden uitgegeven aan wetenschappelijk onderzoek over de didactiek en methodiek als bij de voorlichting in India zou dit per jaar omstreeks f 100.000 zijn. Ref.)

LITERATUURLIJST

1. GOSH, D. Evaluation of programmes-why and how? Kurukshetra 9 (1960-'61) 2 (okt.) 25-27 en 38.
2. BEERS, H. W. Program Evaluation in India. Rural Sociology 25 (1960) 4 (dec.) 431-441.
3. Seventh Evaluation Report on Community Development and some Allied Fields. Programme Evaluation Organization Publication No. 32. Government of India, July 1960, 171 pp.
4. Bench Mark Survey Report on Bhadrak Block. Programme Evaluation Organization Publication No. 13. Government of India, 1956, 159 pp.
5. MARTHUR, J. C. and P. NEURATH. An Indian Experiment in Farm Radio Forums, UNESCO, Paris, 1959. 132 pp.

6. DUBE, S. C. *India's Changing Villages, Human Factors in Community Development*, London, 230 pp.
7. TAYLOR, C. C. *Community Mobilization & Group Formation*. Government of India, New Delhi '61, 51 pp.
8. *The Gram Sevaks Guide for Increasing Agricultural Production*. Government of India, New Delhi, 1958, 96 pp.
9. WILSON, M. C. *Comments on Community Development Projects and National Extension Service Blocks in India*. Government of India, New Delhi, 1956, 30 pp.
10. COLDWELL, M. J. a.o. *Report of a Community Development Evaluation Mission in India*. Government of India, New Delhi, 100 pp.
11. *Report of the Team for the Study of Community Projects and National Extension Service (Metha-report)*. Committee on Plan Projects, New Delhi, 1957, 175 + 172 + 278 + 114 pp.
12. *Report 1960-61, Ministry of Community Development and Cooperation*, New Delhi, 1961, 63 pp.
13. MAYER, A. a.o. *Pilot Project India. The story of rural development at Ettawah, Uttar Pradesh*. Berkeley and Los Angeles, 1958, 367 pp.

Maatschappelijke wetenschappen

Landbouwsubsidies in enkele Europese landen

Het mag algemeen bekend verondersteld worden, dat de landbouw in zijn strijd om het menselijk bestaan het in zekere zin moeilijker heeft dan andere bedrijfstakken. Wij denken hier bv. aan de afhankelijkheid van de agrarische produktie van klimatologische invloeden, de inelasticiteit van de vraag naar landbouwprodukten, de moeilijkheden bij de afzet, en ga

zo maar door. Dit wordt allerwegen door de regeringen der landen ingezien en gezien de grote betekenis van deze bedrijfstak voor een land wordt de landbouw dan ook in ieder land op de een of andere wijze financieel door de Overheid bijgestaan.

SOORTEN SUBSIDIE

Wanneer wij de landbouwsubsidies van 13 Europese landen — heel in het kort natuurlijk — even naast elkaar zetten en behandelen, dienen wij niet te vergeten dat wij onder agrarische subsidies eigenlijk tweeërlei moeten verstaan, nl. subsidies voor de producent en voor de consument van de landbouwprodukten, en dat het subsidiepatroon in geen enkel land zelfs maar enige gelijkenis met dat van een ander land kan vertonen.

Duidelijkheidshalve, met de subsidies voor de producent worden de geldelijke bedragen van de Staat bedoeld ter bevordering van de agrarische produktie en voor de instandhouding van de landbouw in het algemeen (deze subsidies hebben eigenlijk hetzelfde doel en effect als de tariefmaatregelen voor landbouwprodukten); daarentegen dienen de subsidies voor de consument ter vermindering van de kosten van het levensmiddelenpakket; ze zijn in Nederland overbekend uit de vele voorbeelden van na de oorlog.

(N.B. De typische consumentensubsidies bestaan thans in Nederland niet meer, de laatste t.w. de subsidie op consumptiemelk wordt sinds 3 april 1960 niet meer door de Overheid verstrekt.)

In dertien landen was het deel, dat de landbouw in 1955 bijdroeg aan de nationale produktie als volgt: Nederland 10,7%; België 8,4%; Luxemburg 9%; Frankrijk 14%; Italië 23%; het Verenigd Koninkrijk 4,4%; Ierland 33%; IJsland 14,7%; Denemarken 18%; Noorwegen 6,7%; Zweden 6%; Oostenrijk 13% en Zwitserland 7%.

Het behoeft o.i. geen verwondering te baren, dat dit van het Verenigd Koninkrijk het laagst en van Ierland en daarna van Italië het hoogst is.

OVERAL HULP

Wij zullen de zeer gevarieerde subsidieregelingen en de overige financiële hulpmaatregelen in de genoemde 13 landen hier niet de revue laten passeren. Dat zou te ver gaan. Een ding